

Je to ale blázinec

V Národním divadle moravskoslezském v Ostravě se formuje nový operetně-muzikálový soubor. Sotva mohl učinit lépe než nastudovat v české premiéře muzikál **Pardon My English aneb To je blázinec**: hlavní hrdina po úderu do hlavy neví, jestli je majitel dráždanské nealkoholické nálevny Golo Schmidt a miluje zhýralou Gitu, nebo anglický agent Michael Bramleigh zasnoubený s romantickou Friedou. V roce 1933 situovali **Ira a George Gershwinové** komedii do Dráždan, pro ně a americké diváky kamsi do evropské Tramtárie, jenže premiéra byla na Broadwayi tři neděle před nástupem Hitlera k moci a dělat si legraci z Němců najednou nebylo ono. Muzikál však neuspěl už v sérii předpremiér a po šestačtyřiceti reprízách se po něm slehla zem. Hudební materiál objevili badatelé v archivu nakladatelství Warner Bros až v roce 1982, o pět let později zrekonstruované dílo uvedli koncertně a natočili (Nonešuch 1993). Obnovit libreto byla další práce pro Davida Ivese, který výsledek s velkým ohlasem představil ve scénicko-koncertní verzi na newyorském festivalu City Center Encores v roce 2004. Evropskou jevištní premiérou se muzikál vrátil do svého dějiště, tedy do Dráždan, když ho v roce 2009 uvedlo tamní Státní operetní divadlo – hrají ho dodnes.

Z dnes těžko pochopitelného dobového neúspěchu lze nejspíš podezírat příběh. Nejbláznivější, jaký jsem kdy na jevišti viděl! Není jasné, co je „opravdu“, a co „jako“, čemu věřit, a čemu ne, tedy nelze se s děním vyrovnat jako s řadou lineárně navazujících událostí. Však i ostravské

publikum bylo zaražené. Návod k použití přitom dílo přímo vnucuje nepřetržitou řadou gagů situačních i slovních (výtečný překlad Jiřího Ornesta!) a především sledem hudebních čísel: nejde o příběh, ale o apartní jednotlivosti, o bláznivé dění zřejmě z okruhu excentrických klaunů bratrů Marxů. Gershwin se možná vrátil i k revuím, pro které léta psal, jakoby na truc Lodi komediantů, která nasměrovala muzikál k poctivému vyprávění příběhů. Gershwin také nenapsal dramaticky sjednocenou partituru, ale čerpal z běžného populáru, ze salónních orchestrů, tanečního hot jazzu i sám ze sebe. Dokonce názvuky na operu, přesněji řečeno operní recitativ, se tu najdou!

Základní osa příběhu tu ovšem je a spolu s ním téma, hit amerických dvacátých let: psychoanalýza, Freud, Jung, anamnéza, schizofrenie. V jedné scéně jsou na jevišti hned dva Adlerové, dva Freudové a Jung – v Ostravě přes ně jako jednu postavu přehodili prostěradlo! Gita s Friedou svého rozdvojeného miláčka v závěru střídavě tlučou po hlavě, aby se rozpomenul právě na ni, ale nakonec objímá obě. Ostravští diváci si nemohou být jisti ani tím, jestli přece jen něco z událostí neopustilo zdi ústavu pro choromyslné, který na točně účelně a věrohodně vystavěl režisér a zároveň výtvarník Šimon Caban: pár stroje zařizovaných cel chovanců, společenská místnost, kancelář, prostor přitom prostupný a samozřejmě rozehraný stejně crazy jako vše ostatní. Postavy jsou sbírkou vyšinutých individuí, Simonou Rybákovou vkusně, pestře a výstředně oblečených, typově, sociálně, historicky a vůbec velmi

Psychologové (Marcel Školout, Petr Miller, Roman Žiška, Adam Grygar, Pavel Liška, Josef Lekeš)

FOTO RADOVAN ŠTASTNÝ

různých. Bláznit na jevišti totiž může jen to, co je samo o sobě reálné, poznatelné a zařaditelné. Tedy jaksi samo o sobě seriózní. Šimon Caban dal spolu s choreografkou Janou Hanušovou každé postavice originální jednání, a že jich na scéně je! Krivdím všem, na které se nedostalo: Golo alias Michael

je v provedení Roberta Jíchy přidržený sympaták, Gita (Eva Jedličková) je nepřitažlivější ženské zlo a Frieda (Martina Šnytová) nejpřitažlivější ženské dobro, ženám ale vévodí vrchní sestra Magda (Eva Zbrožková). Libor Olma přesně odměřuje potrhle věty a pohyby psychiatra Dr. Steinera a Komisař Bauer v provedení Václava Moryse jako by vyskočil z němé grotesky!

Parádní představení, precizní a chytré.

JOSEF HERMAN

Národní divadlo moravskoslezské Ostrava – George Gershwin: Pardon My English aneb To je blázinec.

Libreto Herbert Fields a Morrie Ryskind, zpěvní texty Ira Gershwin, český překlad Jiří Ornest. Hudební nastudování a dirigent Kryštof Marek, režie a scéna Šimon Caban, choreografie Jana Hanušová-Vašáková, kostýmy Simona Rybáková, sbormistr Bohumil Vaňkát, dramaturgie Patrick Fridrichovský. Česká premiéra 3. března 2011. (Psáno z reprízy 5. dubna 2011.)